

Bijeenkomst 6: Evalueren op leerlingniveau (werkgroep)

Passende perspectieven – taal			
Bijeenkomst 6 Evalueren op leerlingniveau	Doel: <ul style="list-style-type: none"> • evalueren of de leerling in de juiste leerroute is geplaatst • evalueren hoe de ontwikkeling van de leerling ten opzichte van zichzelf is verlopen 	Werkgroep bijeenkomst 120 min	Eind maart
Materialen: <ul style="list-style-type: none"> • verzamelde leerlinggegevens; • ingevulde groepsplannen; • PowerPointpresentatie (bijlage 6.1); • gedragspatroongrafiek (bijlage 6.2). 			

Samenvatting

Tijdens deze bijeenkomst wordt geëvalueerd of de leerling in de juiste leerroute geplaatst is en hoe zijn ontwikkeling ten opzichte van zichzelf is verlopen. Tijdens de evaluatie worden vragen gesteld als: wat kan de leerling? Zijn de gestelde doelen bereikt? Is de leerling vooruitgegaan? Waar heeft hij nog moeite mee? Hoe kan ik als leerkracht de leerling verder helpen? Tijdens de opdrachten gaat de werkgroep steeds iets meer inzoomen op de ontwikkeling van de leerling. Voorafgaande aan de opdrachten wordt ingegaan op het verschil tussen formatief en summatief evalueren, en waarom formatief evalueren geschikter is voor Passende perspectieven.

Doelstelling

- evalueren of de leerling in de juiste leerroute is geplaatst;
- evalueren hoe de ontwikkeling van de leerling ten opzichte van zichzelf is verlopen.

Vorbereiding

- De externe begeleider bereidt in overleg met de interne projectcoördinator de bijeenkomst voor en maakt een programma van ongeveer 120 minuten.

Na de bijeenkomst

- Het resultaat van deze bijeenkomst is dat er inzicht is gekregen in de ontwikkeling van de leerlingen en dat de gegevens zijn opgenomen in een leerlingdossier.
- Op basis van de verzamelde gegevens gekoppeld aan het groepsplan, is de volgende stap om een vervolgaanbod te ontwikkelen. Dit betekent dat de cyclus vanaf bijeenkomst 2 opnieuw doorlopen gaat worden: het plaatsen van leerlingen, het selecteren van domeinen en doelen, het samenstellen en uitvoeren van het nieuwe onderwijsaanbod en het evalueren daarvan.

Inhoud

Bijeenkomst 6: Evalueren op leerlingniveau	
• Presentatie: formatieve evaluatie	• Bijlage 6.1 PowerPoint
• Opdracht 1: Terugkijken	• Groepsplan onderdeel 'begrijpen' (bijlage 2.2)
• Opdracht 2: Zit de leerling in de juiste leerroute?	• www.passendeperspectieven.slo.nl
• Opdracht 3: Evalueren met de leerling	• Bijlage 6.2 Gedragspatroongrafiek
• Opdracht 4: Formatieve evaluatievragen (optioneel)	• Mind-map

Presentatie

De bijeenkomst begint met een uitleg over het doel en de opzet van de bijeenkomst. Het gaat bij deze bijeenkomst om het evalueren op leerlingniveau: is de leerling in de juiste leerroute geplaatst?

Hoe is de ontwikkeling van de leerling ten opzichte van zichzelf verlopen? Voorafgaande aan de werkopdrachten worden de begrippen formatief en summatief evalueren toegelicht. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de PowerPoint presentatie (bijlage 6.1). Benadruk dat formatief evalueren belangrijk is voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Leg uit dat er verschillende soorten gegevens nodig zijn om voor leerlingen een passend aanbod te verzorgen: de (Cito-)toets geeft je informatie over wat de leerling heeft geleerd, uit de protectieve en belemmerende factoren haal je informatie over de spraak-taalontwikkeling, en deze informatie vul je aan met observaties uit de klassenpraktijk over de manier waarop de leerling zich ontwikkelt.

Opdracht 1: terugkijken

Aan de hand van verzamelde gegevens uit de periode van lesgeven in bijeenkomst 5 wordt de ontwikkeling van de leerling op het gekozen taaldomein geëvalueerd. In bijeenkomst 2 is bijlage 2.2 het uitgangspunt geweest voor het invullen van leerlinggegevens. Pak deze gegevens er weer bij. Als leerkracht heb je daarnaast vaak al intuïtief een indruk van de ontwikkeling van de leerling. Dat wat je intuïtief weet, wil je omzetten in systematische en onderbouwde informatie over de leerling. Beschrijf in het groepsplan wat je weet over gesprekken & spreken, luisteren, lezen en schrijven van de leerling. Neem alleen gegevens op over die domeinen waaraan gewerkt is. Betrek daarbij alle kennis die je hebt over de ontwikkeling van de leerling. Dit kunnen eigen observaties zijn, verzameld leerlingenwerk, informatie uit diagnostische gesprekken of gesprekken met ouders, de methodegebonden toets en de Cito-toets. Bespreek met elkaar op basis van welke informatie en welke situatie je de ontwikkeling van de leerling beschrijft.

Opdracht 2: zit de leerling in de juiste leerroute?

In het groepsplan heb je in de vorige opdracht kort je evaluatie opgeschreven. De opdracht is nu om na te gaan welk taalniveau de leerling heeft en of de werkgroep de leerling in de juiste leerroute heeft geplaatst. Daartoe kunnen de verzamelde gegevens van de leerling met een beoordelingsgrid vergeleken worden. Dit grid is (vanaf schooljaar 2014/2015) te vinden op de website van Passende perspectieven: www.passendeperspectieven.slo.nl

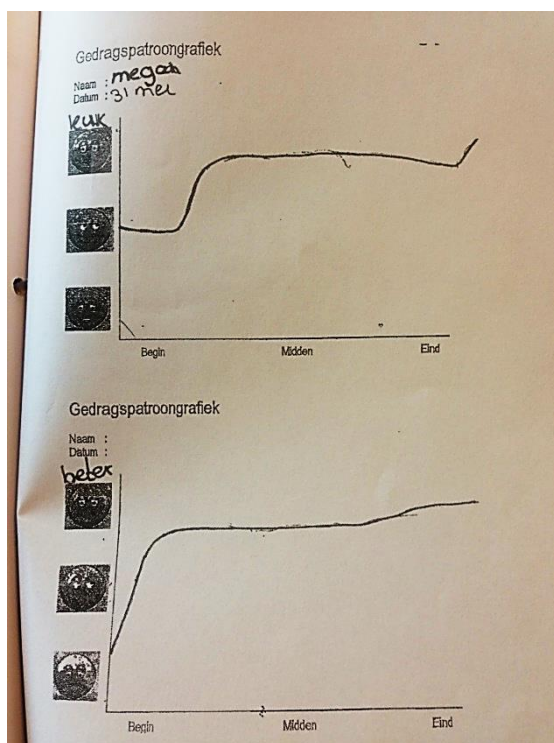
Laat de werkgroep voor het gekozen domein aangeven op welk niveau de leerling. Doe dit aan de hand van de sleutelvragen voor het betreffende domein. Laat ze daarna vanuit de grid terugkijken naar de leerroute: zijn de doelen dan behaald? Is de leerroute goed gekozen?

NB: er is een mogelijkheid dat de leerling tijdelijk terugvalt door hogere uitdaging in doelen. Dit betekent niet direct dat er een verandering van leerroute moet plaatsvinden. Formuleer hoe tegemoet gekomen kan worden aan de onderwijsbehoeften om toch in de leerroute te blijven.

Opdracht 3: evalueren met de leerling door middel van een gedragspatroongrafiek

Het is belangrijk dat de leerling zelf ook aangeeft of hij/zij de lessen leuker vindt en of de lessen beter zijn. Door de mening van de leerling in deze evaluatiefase mee te nemen, krijgt de leerkracht informatie om te bepalen of het onderwijsaanbod aangepast moet worden of dat er op deze manier verder gegaan kan worden. Het laten invullen van gedragspatroon grafiek is een manier om de mening van de leerling te peilen.

Vraag de leerlingen aan het eind van deze periode (6-8 weken) of ze voor drie momenten willen aangeven wat ze van de lessen vonden: aan het begin van de periode, in het midden van de periode en aan het einde van de periode.



Kopieer bijlage 6.2 voor de leerlingen, dat is een formulier met twee lege gedragspatroongrafieken.

Vraag of ze in grafiek 1 met drie punten en een verbindende lijn willen aangeven hoe leuk ze de les vonden (in vergelijking met voorgaande lessen).

Laat ze dat ook doen in grafiek 2, maar dan door aan te geven of ze vonden dat de les beter was dan voorgaande lessen.

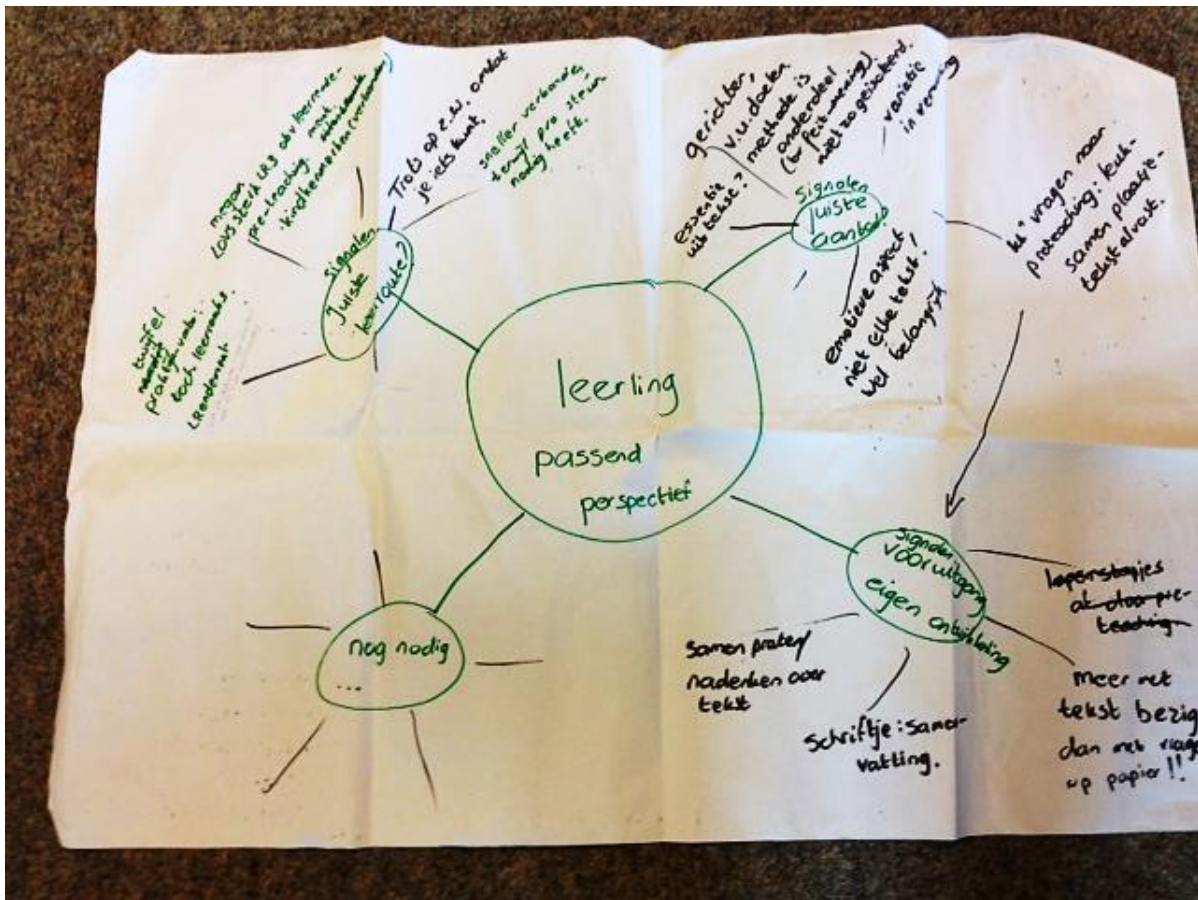
Figuur 1 . Voorbeeld van ingevulde gedragspatroongrafiek. (Bron: SBO de Blinker, Geleen)

Ga met de leerlingen in gesprek: wat is veranderd? Waarom kiezen ze voor een bepaalde smiley? Hoe ervaren ze de veranderingen in de klas?

Opdracht 4: formatieve evaluatievragen (optioneel)

Tijdens deze opdracht wordt de informatie uit voorgaande opdrachten samengevat in een mindmap, met als belangrijkste doel bepalen hoe het vervolgaanbod er uit moet zien om de leerling weer een stap verder te helpen. Pak, indien gewenst, nogmaals de leerlinggegevens erbij. Als het goed is, zijn dat gegevens die zowel iets zeggen over het eindresultaat dat de leerling heeft bereikt (summatieve evaluatie) als over tussentijdse opbrengsten en het daartoe gevolgde proces (formatieve evaluatie).

Maak een mindmap met in het midden 'Leerling – Passende perspectieven' en daaromheen: 'passend aanbod', 'juiste leerroute', 'voortgang/eigen ontwikkeling', en 'nog nodig' (zie voorbeeld op de foto). Schrijf bij deze categorieën in steekwoorden de signalen uit je evaluatie.



Figuur 2: Mindmap. (Bron: SBO De Blinker, Geleen)

De werkgroep gaat nu kijken of die gegevens voldoende zijn om drie evaluatievragen te beantwoorden:

- Wat kan de leerling?
- Waar heeft hij nog moeite mee?
- Hoe kan ik hem helpen?

Reflecteer in welke situatie de leerling laat zien wat hij kan, of juist niet en waarom. Belangrijk is dat inzicht verkregen wordt in het leerproces om de leerling verder te helpen. Bedenk welke soort interventies en vragen je aan de leerling kunt stellen en hoe je de leerling op zijn niveau uit kunt dagen.

Vervolgaanbod ontwikkelen en evalueren

Op basis van de verzamelde gegevens, gekoppeld aan het groepsplan, kan een vervolgaanbod ontwikkeld worden. Dit betekent dat de cyclus opnieuw doorlopen wordt vanaf bijeenkomst 2: wanneer tijdens de evaluatie in deze bijeenkomst blijkt dat de leerling niet in de juiste leerroute was geplaatst wordt dit hersteld. De leerling wordt opnieuw geplaatst in een leerroute, er worden opnieuw domeinen en doelen geselecteerd, een nieuw onderwijsaanbod samengesteld en uitgevoerd en er wordt opnieuw geëvalueerd. Daarbij kan de informatie deze bijeenkomst gebruikt worden om te kijken of de leerling vooruit is gegaan.



Bijlage 6.1: PowerPoint- presentatie

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Passende
perspectieven

PowerPoint Taal Bijeenkomst 6: Evalueren op leerlingniveau

slo

Overzicht bijeenkomsten

Bijeenkomst 1	Visie en uitgangspunten
Bijeenkomst 2	Beginsituatie bepalen en leerling plaatsen in leerroute
Bijeenkomst 3	Doelen selecteren en vastleggen
Bijeenkomst 4	Formuleren van onderwijsaanbod
Bijeenkomst 5	Uitvoeren en evalueren van onderwijsaanbod
Bijeenkomst 6	Evalueren op leerlingniveau (werkgroep)
Bijeenkomst 7	Evalueren op schoolniveau

Doel van bijeenkomst 6

Evaluëren op leerlingniveau:

- Is de leerling in de juiste leerroute geplaatst?
- Hoe is de ontwikkeling van de leerling ten opzichte van zichzelf verlopen?

slo

Inhoud bijeenkomst 6

- Presentatie
- Opdracht 1: Terugkijken
- Opdracht 2: Zit de leerling in de juiste leerroute?
- Opdracht 3: Evalueren met de leerling
- Opdracht 4: Formatieve evaluatievragen (optioneel)
- Vervolgaanbod ontwikkelen en evalueren

slo

Summatief en formatief toetsen/evalueren

Assessment, toetsing, evaluatie, beoordelen, testen...

- Formatieve evaluatie: evalueren *om* te leren
- Summatieve evaluatie: evalueren *van* het leren

Wat is de vervolgstap in het leerproces van de leerling (formatief) vs.
voldoet de leerling aan de gestelde norm (summatief)?

Verschil zit met name in het doel en mate van formaliteit, standaardisatie.

slo

Summatieve evaluatie

- Waarom? Weten wat heeft de leerling geleerd
- Wanneer? Aan het eind van een periode
- Hoe? Bijvoorbeeld Citotoets

- Voordeel: vergelijken met een landelijk gemiddelde

- Nadeel: onvoldoende zicht op de taalontwikkeling zodat u tijdig bij kunt sturen

slo

Formatieve evaluatie

- Waarom? Weten wat de leerling kan en nog moeite mee heeft om te bepalen welke vervolgstappen nodig zijn om het doel te bereiken
- Wanneer? Doorlopend
- Hoe? Door observeren, gesprekken met leerlingen, portfolio etc.

- Voordeel: leerkracht krijgt gerichte informatie om instructie, begeleiding en leerstof op korte termijn af te stemmen op de leerling

- Nadeel: Systematisch verzamelen van informatie kost tijd

slo

Samenhang summatief en formatief

Summatieve evaluatie + formatieve evaluatie = breed evalueren

- Leerling in zijn geheel, sterke, zwakke kanten, talenten en mogelijkheden vanuit verschillende perspectieven, op verschillende momenten, met verschillende evaluatie-instrumenten en verschillende situaties
- (cito)toets, observatie, (diagnostische)gesprekken, portfolio's, zelf-evaluatie, peer-assessment etc.
- Breed beeld van welke taalvaardigheden en –competenties de leerling al beheerst

slo

Waarom is formatief evalueren zo belangrijk voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?

- Toetsen alleen geven onvoldoende zicht op ontwikkeling van de leerling
- Taalontwikkeling is zelden eenduidig
- Kortom, er is aanvullende informatie nodig om goed zicht te krijgen op de taalontwikkeling, groei of eventuele stagnatie van de leerling om op basis daarvan de ontwikkeling te bevorderen

slo

Formatieve evaluatie voor Passende perspectieven

- Informatie over ontwikkeling in relatie tot doelen (in de leerroute)
- Informatie over ontwikkeling van de leerling op alle domeinen, ook mondeling
- Informatie om het leerproces van de leerling te monitoren, checken en bij te sturen in de klas en gedurende instructieproces, met passende middelen en instrumenten
- Leerling en andere betrokkenen informeren over het leerproces van de leerling: Wat kan je? Waar sta je nu? Waar heb je nog moeite mee? Welke stappen ga je zetten?

slo